שאני הכא דאמר רחמנא [א] וטמא ראש נזרו מי שנזרו תלוי לו בראשו מיתיבי [א] נזיר שכלו לו ימיו אסור לגלח ולשתות יין ולטמא למתים ואם גילח ושתה יין ונטמא למתים ה"ז סופג את הארבעים תיובתא: **מתני'** [ב] הריני נזיר לכשיהא לי בן ונזיר מאה יום נולד לו בן עד שבעים לא הפסיד כלום לאחר שבעים סותר שבעים שאין תגלחת פחות משלשים יום: **גמ'** אמר רב יום שבעים עולה לכאן ולכאן תנן נולד לו עד שבעים לא הפסיד כלום ואי סלקא דעתך עולה לכאן ולכאן איתגורי מיתגר אלא בדין הוא דלא ליתני עד שבעים ומשום דקתני סיפא אחר שבעים סותר שבעים קתני רישא שבעים ת"ש מסיפא נולד אחר שבעים סותר שבעים °מאי אחר אחר אחר אבל אחר ממש מאי הכי נמי דלא סתר אי הכי מאי איריא דתני נולד עד שבעים לא הפסיד כלום אפי' אחר שבעים נמי הא אמרת לא סתר אלא ש"מ אחר ממש וכן מתני' לרב שמע מינה ורב כמאן אמרה לשמעתיה אילימא כאבא שאול [א] דתנן [ג] הקובר את מתו שלשה ימים קודם לרגל בטלה ממנו גזירת שבעה [ד] שמנה ימים קודם לרגל בטלה ממנו גזירת שלשים ומותר לספר ערב הרגל ואם לא סיפר ערב הרגל אסור לספר אחר הרגל אבא

רש"י

שאני הכא. גבי טומאה טעמא מאי הוא דלוקה דכתיב וטמא ראש נזרו מי שנזרו תלוי לו בראשו דמשמע שתלה הכתוב את הטומאה במי שעדיין לא נתגלח ואפי' לאחר שכלו לו ימיו [א] כל זמן שלא גילח שערו שנזרו על ראשו מי שכבר כלו ימי נזירותו ואין נזרו תלוי אלא בראשו: **אם גילח ושתה יין ונטמא למתים סופג את הארבעים.** אלמא דגמרי ימי ימי לרבות ימים שלאחר מלאת ותיובתא לר' יוסי בר' חנינא: **מתני' הריני נזיר כשיהיה לי בן ונזיר מאה יום.** והתחיל למנות את שלו אם נולד לו בן עד ע' יום [ב] צריך להניח את שלו ולמנות את של בנו: **לא הפסיד כלום.** דשלשים יום הוא דמייתרי ליה ממאה אלא מניח את שלו ומונה את של בנו ומגלח ומונה שלשים כדי להשלים מאה שלו ומגלח דבשלשים אית בהו כדי גידול שער: **אבל אם נולד לו לאחר ע'.** דלא מייתרי להו שלשים [ג] דלית בהו גידול שער שאין תגלחת פחות מל' יום הלכך סותר את הכל ומתחיל למנות את של בנו ומגלח ואחר כך מונה מאה שלו וה"מ בנזירות מרובה אבל בנזירות מועטת אינו סותר כלל כדתנן לעיל מניח את שלו ומונה את של בנו ואחר כך משלים את שלו ואינו סותר וטעמא מאי כדאמרן שאין תגלחת בינתים וכחדא נזירות אריכא הוא: **גמ' אמר רב.** נולד לו בן ביום ע' עולה לו לכאן ולכאן אותו יום עולה לו למנין ע' ולמנין של בנו [ד] דשלשים דלבנו נמי מתחיל למנות בו ביום וכן כשבא להשלים מאה שלו שלאחר נזירות של בנו אין צריך למנות אלא כ"ט: [ה] **איתגורי מיתגר.** דעולה לו לכאן ולכאן שאינו צריך להשלים (א) אלא למאה בלבד ועוד [ו] שנזירות של בנו מתחיל מבו ביום צריכא למימר דלא הפסיד כלום: **אלא בדין הוא דלא ליתני עד שבעים ומשום דקתני סיפא כו'.** הך אלא נשתנה מכל אלא שבש"ס והכי משמע אלא משום דקתני סיפא אחר ע' תנא ליה רישא עד ע' ובדין הוא דלא ליתנייה כלל דהא אמרינן דאפילו איתגורי מיתגר. ואית ספרים דכתיב בהו [ז] בדין ליתני עד ע' כו' אלא משום דקתני סיפא לישנא דהפסיד דקתני אחר ע' סותר תנא נמי רישא [עד ע'] דאינו סותר [ח]: **ת"ש נולד אחר שבעים סותר ע'.** ואי איתא כדקאמרת [ט] אמאי סותר כיון דמתחיל למנות מבו ביום לבנו ויום שלשים דבנו עולה לו לכאן ולכאן אכתי פשו להו שלשים יום כדי גידול שיער: **מאי אחר.** דקתני אאחר אחר דהיינו ע"ב דאפילו [י] אי אמרת דעולה לכאן ולכאן אכתי לא פשו להו אלא כ"ט יום ואין תגלחת פחות משלשים יום: **מאי איריא דקתני.** רישא עד ע' לא הפסיד כלום אפילו לאחר ע' ביום ע"א נמי לא הפסיד דהא אמרת דלא סתר אלא ש"מ אחר ממש ביום ע"א דקתני סותר משום דלא אמרינן שהוא עולה לו לכאן ולכאן: [א] **וכן מתניתין לרב.** [כ] וכן לענין זה קשיא מתניתין לרב ש"מ: **ורב כמאן אמרה לשמעתיה.** ואי קשיא למה לי [ל] מיבעיא הכי הא אשכחן בפ"ק דתני יום שלשים עולה לכאן ולכאן דילמא מתני' דהתם לא מתרצא כרב מתנא אלא כבר פדא דאמר אין סתם נזירות אלא כ"ט [מ]: **ג' ימים קודם לרגל בטלה ממנו גזירת שבעה.** שאין צריך להשלים אחר הרגל ז' ימי אבילות דכיון דעיקר האבילות דהיינו ג' ימים ראשונים כדאמרינן במועד קטן הוו קודם לרגל ביטל הרגל את האחרונים: **ואם קברו ח' ימים** [נ] **לפני הרגל.** כיון דיום אחד של שלשים היה קודם הרגל ביטל הרגל ממנו גזירת שלשים: **ומותר לספר ערב הרגל.** משום כבוד הרגל: **אסור לספר אחר הרגל.** עד שלשים: אבא

תוספות

אסור לגלח. פי' קודם זריקת דמים שהרי מצותו לגלח על הדמים ואם גילח על אחד משלשתן אמרינן לקמן דיצא:

אמר רב יום שבעים עולה לו לכאן ולכאן. פי' נולד לו בן ביום ע' מקצת היום שקודם הלידה עולה למנין המאה והרי עשה ע' יום מן המאה (שהוא יום ל"א) ומקצת היום שאחר הלידה עולה לתחילת הנזירות ולא ימנה נזירות בנו אלא עד כ"ט יום הרי ביום ל"ט דשלו ל' לבנו וכ"מ השתא שיום ע' עולה לכאן ולכאן שיוכל לגלח ביום המאה שהוא יום ל"א לבנו מתוך שאותו תגלחת עולה לנזירות בנו מן הדין שהוא יום [ל"א] לבנו עולה נמי אותו תגלחת גם לנזירות דנפשיה שהוא מאה יום אע"פ שאם לא נולד לו הבן לא היה יכול לגלח על נזירתו אלא ביום ק"א השתא כשנולד הבן יכול לגלח ביום [ק'] כדפרישית וא"ת ומאי סברא היא כיון דאם לא נולד לו בן לא יכול לגלח עד יום ק"א דהא לא מצי לגלח עד יום ק"א לנזיר נזירות דנפשיה השתא נמי לא יגלח עד יום ק"א ויש לומר דהא [דלא] מצי לגלח ביום ק' לא הוי אלא מדרבנן כדפירשנו בפ"ק (דף ו.) דמדאורייתא מצי לגלח ביום ק' דמקצת היום ככולו אלא דרבנן גזרו דלא מגלח עד יום ק"א אטו היכא דאמר שלימים והכא אוקמיה אדין תורה כשנולד לו בן שיוכל לגלח ביום מאה כיון דלנזירות [ב] דבנו קא הוי יום ל"א ויכול לגלח לנזירות דבנו ביום [ק'] הלכך גם לנזירות דנפשיה עולה התגלחת של יום ק':

נולד הבן עד ע'. עד ועד בכלל: **לא** הפסיד כלום. ואי ס"ד עולה לו לכאן ולכאן איתגורי מיתגר והוי ליה למיתני במתניתין הרויח [ג] בריות הבן דאי לא נולד לו הבן לא מגלח אלא עד יום ק"א והשתא לפי דברי רב מגלח ביום ק' נמצא שהרויח בלידת הבן ומאי קאמר לא הפסיד: **אלא** בדין הוא דלא ליתני עד ע' לא הפסיד כלל. כלומר מן הדין לא היה לו לשנות בזה הלשון לא הפסיד אלא אדרבה ה"ל למיתני הרויח ומשום דקתני סיפא לאחר שבעים סותר פי' כי מפסיד בלידת הבן תני נמי רישא עד שבעים לא הפסיד כלום וה"ה אפי' ברישא הרויח בלידת הבן ובמקצת ספרים אין כתוב אלא רק בדין הוא דלא ליתני עד שבעים ולא הפסיד [ד] והוי כמו וכו':

ת"ש מסיפא נולד לו לאחר שבעים סותר. פי' מפסיד וסבירא ליה דלאחר שבעים הוי פי' ביום שבעים ואחד ואמאי מפסיד כלום לרב בלידת הבן והא יום הלידה עולה לכאן ולכאן עולה נמי לתחילת הנזירות דבן נמצא כי ל' יום דבן כלים ביום ק' ויכול השתא לגלח ביום ק"א והשתא כי נולד הבן ביום ע"א יגלח ביום ק"א הרי לא הפסיד כלום: **מאי** אחר דמתני' דקתני סותר אחר אחר. פירוש שנולד ביום ע"ב דהשתא לא יכול לגלח אלא ביום ק"ב והפסיד בלידה: **אבל** אחר ממש מאי. דהיינו ביום ע"א הכי נמי לא סתר כו' אלא ש"מ אחר ממש: **וכן** מתני' לרב ש"מ. פי' ממתני' יש להוכיח דלא כרב דסבירא ליה למתני' דיום הלידה אינו נחשב לנזירות הבן כמו דנחשב לנזירות דידיה למאה יום שהוא נגרר ונחשב אחר ימים שעברו דהיינו לנזירות דידיה ולא דמי למאי דפרשינן במתני' דאי נולד הבן ביום ראשון לנזירות דעולה לשניהם דודאי כיון שהוא תחילת נזירות לזה כמו לזה למה יעלה לאחד טפי מלשני אבל הכא דהוא התחיל לנזירותו כבר זה ימים רבים סברא הוא דיום לידה יהיה נחשב ונגרר אחר ימים שעברו דהיינו לנזירות דנפשיה ונזירות הבן יתחיל מיום שאחר הלידה ואם תאמר והא תנן לקמן ומייתינן לה בפ' קמא (לעיל דף ו.) דיום שלשים עולה מקצתו לראשון ומקצתו לנזירות שני אלמא דיום ל' עולה לכאן ולכאן וי"ל דשאני התם דאותו יום בין שתי נזירות וראוי להחשיבו תחילתו (לו) לנזירות ראשון וסופו לנזירות שני משום דכיון דהביא קרבנותיו א"כ נגמר נזירתו דין הוא שיתחיל נזירות השני מיד מידי דהוה אמקבל נזירות בתוך היום דאותו יום עצמו עולה למנין נזירות אבל הכא דיום לידה דהיינו ע"א עומד באמצע נזירות דידיה ובהתחלת נזירות דבריה ראוי להחשיבו כולו לנזירות דידיה אחר ימים שעברו משום דגם הוא מחשבון ק' יום וכיון שאותו יום ע"א נחשב אחר ק' שוב אין למנותו שיהיה חשוב כיום שלם להיות נחשב נזירות אחד לכך אינו עולה לבנו לתנא דמתני': **ורב** כמאן אמרה. כיון דתנא דמתניתין לא סבר לה כוותיה:

אילימא כאבא שאול כו' בטלה הימנו גזרת שבעה. [ה] תוך ז' שיהיה אסור בנעילת סנדל ובתשמיש המטה ומיהו לאו הילכתא הכי דבמ"ק (דף כ.) הכי מסקינן אפי' שעה אחת קודם לרגל בטלה הימנו [גזירת] שבעה [שמונה] ימים קודם לרגל בטלה הימנו גזירת שלשים לענין תספורת הואיל ומתחיל יום אחד מדין שלשים קודם לרגל ומותר לספר ערב הרגל משום כבוד הרגל ואי לא סיפר ערב הרגל אסור לספר אחר הרגל דלא ניתן לדחות אלא מפני כבוד הרגל והואיל ולא חילק כבוד לרגל לא יועיל לו הרגל להפסיק וישלים אחר הרגל: אבא

מסורת הש"ס

גמ' א) [נ"ל דתניא] ב) מ"ק יט:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה איתגורי וכו' שאינו צריך להשלים למאה אלא כ"ט בלבד ועוד:

גליון הש"ס

גמ' מאי אחר. עי' נדה דף י"ד ע"ב:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] רש"י ד"ה וכן מתניתין לרב. נ"ב עיין א"מ: ב] תוס' ד"ה אמר רב יום שבעים וכו' שיוכל לגלח ביום מאה כיון דלנזירות קמא כצ"ל: ג] ד"ה לא הפסיד כלום וכו' והוי ליה למתני במתניתין הרויח בריודה. מלת בריות נמחק ונ"ב בלידת כצ"ל: ד] ד"ה אלא בדין הוא וכו' עד שבעים דלא הפסיד והוי כמו וכו'. תיבות והוי כמו וכו' נמחקו: ה] ד"ה אילימא כו' בטלה הימנו גזרת שבעה תוך. מלת תוך נמחק ונ"ב תורת ז' כצ"ל:

תורה אור

גמ' א] וְכִי יָמוּת מֵת עָלָיו בְּפֶתַע פִּתְאֹם וְטִמֵּא רֹאשׁ נִזְרוֹ וְגִלַּח רֹאשׁוֹ בְּיוֹם טָהֳרָתוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יְגַלְּחֶנּוּ: (במדבר ו, ט)

פי' הרא"ש

נזיר שכלו לו ימיו ששלמו ימי נזירותו ועדיין לא הביא קרבנותיו לוקה על הטומאה אע"פ שאינו סותר אפי' מדרבנן אלא ביום ל"א אבל ביום ל"ב אינו סותר אפ"ה לוקה. דאמר קרא כל ימי הזירו לה' על נפשות מת לא יבוא וכל לרבויי אפי' ימים שלאחר מלאת ואמר רחמנא וטמא ראש נזרו ימי שנזירות תלוי בראשו. כלומר ששלמו ימי נזירתו ואין לו נזיר עתה אלא בראשו שלא גלח עדיין מוזהר על הטומאה. ומי' אם הביא קרבנותיו לא מחייב למ"ד תגלחת לא מעכבא. ומקרי שפיר נזיר תלוי בראשו אע"פ שלא הביא קרבנותיו לפי שאין בגופו לעשות אלא תגלחת: אמר רב יום שבעים עולה לכאן ולכאן. אם נולד לו בן עד יום ע' ויום ע' בכלל יום לידת הבן עולה לכאן ולכאן. כיצד נולד לו בן יום ע' אותו היום עולה לו לשנים ותחלתו קודם שנולד לו הבן עולה לנזי' כאלו השלי' ע'. וסופו עולה לו לנזירות בנו ומונה ל' יום עד יום (זה) [ק'] ומגלח ביום ק' דהיינו ל"א לנזירות בנו ויום ק' לנזירותו הוי כמו יום ק"א דכיון דיום ע' עולה גם לנזי' בנו חשוב כשני ימים לענין נזירותו. והיינו טעמא משום דמדאורייתא מותר לגלח ביום ק' דמקצת היום ככולו. ומדרבנן הוא דאצטריך לאמתוני [עד] יום ק"א והכא אוקמה' אדאורייתא ולאידך פירושא יום ע' מתחיל נזי' בנו ומגלח יום ק' שהוא יום ל"א לנזי' בנו ומשלים ל' לנזירותו נמצא שהרויח יום א'. ולפי' קמא תימא הוא שיום א' באמצע עולה לו לשנים:

עין משפט נר מצוה

לד א מיי' פ"ד מהל' נזירות הל' יב:

לה ב מיי' שם הל"ד:

לו ג (מיי' פ"י מהל' אבל הל' ג סמג עשין דרבנן ב טוש"ע יו"ד סי' שצט סעי' א וטוש"ע או"ח סי' תקמח סעי' ז):

לז ד (מיי' שם הל"ה סמג שם טוש"ע יו"ד שם סעי' ג וטוש"ע או"ח שם סעי' ח):

נוסחת הריב"ן

א) שכלו לו ימיו הואיל ולא הביא קרבנותיו חייב אבל אם נתגלח שאין נזירות בראשו וטמא אין לוקה על הטומאה וכ"ש אם נתגלח קודם שהביא קרבנותיו דאין לוקה דהא לא מפרש ביה קרא כי היכי דקא מפרש בטומאה הס"ד והשאר ליתא: ב) וצריך: ג) ולית: ד) דלשלשים של בנו: ה) (אתגורי כו' למאה בלבד) ליתא בכ"י: ו) שנזירותו: ז) אלא בדין הוא דלא לתני עד שבעים לא הפסיד כו' אלא כו': ח) וקתני לא הפסיד הס"ד: ט) כדקאמר' מאי אחר דקתני אמאי סותר כו': י) כי אמרת: כ) ובענין זה: ל) למיבעי: מ) כ"ט יום הס"ד ואח"כ כתוב גליון ג' ימים: נ) קודם הרגל:

פי' הרא"ש (המשך)

אתגורי אתגור. והי"ל למתני הרויח יום א'. בדין הוא דלא ליתני עד ע' לא הפסיד אלא הו"ל לשנות עד ע' הרויח. אלא משום דקתני סיפא אחר ע' סותר שהוא מפסיד קתני רישא נמי לא הפסיד ולאו דוקא אלא אף מרויח הוא: ת"ש מסיפא נולד לו אחר ע' סותר. ולרב אם נולד לו ביום ע"א אמאי סותר הרי מובלע נזי' בנו בתוך הק'. ותימה לרב לא היו מובלעים ימי נזירות בנו בתוך ימי נזירותו דימי נזירותו שלמי ביום צ"ט כיון דיום ע"א עולה לב' ימים לנזירותו וימי נזירות בנו לא שלמי עד יום ק'. וי"ל דמ"מ נזי' בנו מובלע בתוך מאה יום שהזכיר בנזי'. ועי"ל הא דאמר רב דעולה לשנים [א] אז לא יהיו מובלעים ימי נזירות בנו בימי נזירותו. ועל כרחיך אז לא יעלו לשנים. ולכך אמרי' דאינו עולה לשנים ואז יהיו מובלעים. ולאידך פירושא פריך שאם נולד ביום ע"א אינו מפסיד כלום: מאי אחר אחר אחר כגון שנולד לו ביום ע"ב: אלא ש"מ אחר אחר ממש ומתני' ליתא לדרב כלו' לית לה להא דרב: ורב כמאן אמרה לשמעתיה דאית ליה דיום א' עולה לב' ימים אליבא דמאן (א"ר) [אילימא] כאבא שאול דתנן הקובר את מתו ג' ימים קודם הרגל בטלה הימנו גזרת ז' דאמ' במ"ק ג' לבכי וד' להספד ול' לגיהוץ. וכיון שמנה ג' ימים החמורים קודם הרגל בטלה הימנו גזרת ז' ח' ימים בטלה הימנו גזרת ל' דכיון דנהג יום א' דין ל' יום קודם הרגל נתבטלו. ומותר לספר ערב הרגל מפני כבוד המועד: ואם לא ספר ערב הרגל. לא חש לכבוד המועד אסור לספר אחר הרגל עד מלאת לו ל' יום:

א) נראה דצ"ל הא דאמר רב דעולה לשנים דוקא דיהיו מובלעים בין כך וכך אבל אם יהיה עולה לשנים או לא יהי'.

לשון חכמים ◆ **איתגורי מיתגר** - נמצא משתכר ומרויח:

The highlighted sections of תוספות are the parts that are **not** a פירוש.

אבא שאול אומר [א]אפי' לא סיפר קודם הרגל מותר לספר אחר הרגל שכשם שמצות שלשה מבטלת גזירת שבעה כך [ב]מצות שבעה מבטלת גזירת ל' מ"ט דאבא שאול לאו משום דקסבר שביעי עולה לכאן ולכאן דלמא עד כאן לא קאמר אבא שאול אלא באבילות ז' דרבנן אבל בנזיר דאורייתא לא אלא רב דאמר כר' יוסי (א)דתניא ר' יוסי אומר שומרת יום כנגד יום ששחטו וזרקו עליה בשני שלה ואח"כ ראתה הרי זו אינה אוכלת ופטורה מלעשות פסח שני מ"ט דר' יוסי לאו משום דקסבר [ג]מקצת היום ככולו [א] ממאי ודלמא משום דקסבר מכאן ולהבא הוא מטמא ומי סבר ר' יוסי הכי [ג]והתניא ר' יוסי אומר זב בעל שתי ראיות ששחטו וזרקו עליו בשביעי וכן שומרת יום כנגד יום ששחטו וזרקו עליה ואח"כ ראו אע"פ [ג]שמטמאין משכב ומושב למפרע [ד]פטורין מלעשות פסח שני מאי למפרע מדרבנן הכי נמי מיסתברא דאי ס"ד מדאורייתא אמאי פטורין מלעשות פסח שני לעולם אימא לך טומאה דאורייתא תהום דזיבה התירו [ג]ואף רבי אושעיא סבר למפרע מדרבנן [ד]דתניא רבי אושעיא (א) אמר [ה](אבל) הרואה זב בשביעי שלו סותר את שלפניו ואמר ליה ר' יוחנן לא נסתור אלא יומו מה נפשך אי סתר כולהו סתר אי לא סתר לא נסתור ולא יומו אלא אימא לא נסתור ולא יומו וא"ל

אבא שאול אומר אפילו לא סיפר ערב הרגל מותר לספר אחר הרגל. פליג את"ק דסבר דרגל מבטל בכל [ענין] ופליג באחריתי שכשם שמצות [ג'] מבטלת גזירת ז' כך מצות ז' מבטלת גזירת ל' ופליג את"ק דמצריך ח' א] לאו משום דקסבר יום ז' עולה לו למנין שבעה ומקצתו עולה למנין ל' אע"פ שעומד באמצע אבילות: **אלא באבילות דרבנן.** דמן התורה אינו אבל אלא יום ראשון כדכתיב[א] ואחריתה כיום מר אבל בנזירות דאורייתא דדרשינן מקרא דבעינן ל' יום לא אמרי' דמקצת יום עולה לו לכאן ולכאן: **ששחטו וזרקו עליה בשני.** שחל בערב פסח ושחטו עליה הפסח ואח"כ ראתה הרי זו אינה אוכלת בלילה בפסח לפי [שהיא] נטמאה ב] ופטורה מלעשות פסח שני דבשעת שחיטה טהורה היתה: **מאי טעמא דר' יוסי** (הגלילי) **לאו משום מקצת היום ככולו.** ומכאן ולהבא היא מטמאה ה)(דאתמול) נמצא כי בשעת שחיטה וזריקה היתה טהורה גמורה דמכאן ולהבא היא מטמאה ולא למפרע וכי הדרא חזיא מטמאין לה מכאן ולהבא ולמחר תעשה שימור גמור למקצת יום זה שנטמאת אלמא דיום שני זה מקצת יום חשבינן ליה יום טהור דליהוי שימור ליום שאתמול הילכך שחיטה וזריקה בטהרה היה ומקצתו חשבינן ליה יום טומאה דליהוי יום של אחר שימור להאי מקצת יום אבל רבנן פליגי ומטמאי למפרע וחשבינן זה היום כולו טמא [כיום] של אתמול ורב דאמר כר' יוסי ואע"ג דהכא נמי היה קברא לחשיבת יום כולו טמא כיום שלפניו כסברא דרבנן אפ"ה ר' יוסי מחשיבו לכאן ולכאן והיינו כסברת רב וזו שכתוב בספרים ודילמא משום דקסבר לא גרסינן ליה דאי לאו הכי מה מהני שאינו מטמא למפרע: **זב בעל שתי ראיות.** דאילו בעל שלשה לא חזי למיכל ג] [לאחר דראה שלישית] עד יום ח' שיביא קרבנותיו וביום ח' לא מצי למינקט ואח"כ ראה מטמא משכב ומושב למפרע דמיום ז' ואילך פסק מסתירה ומשכב ומושב דמאתמול שאחר הטבילה עד הנה טהורין ואפי' ראה היום ביום ח' לא מטמא למפרע: **אע"פ שמטמאין משכב ומושב למפרע.** ואפילו טבל בשביעי משכבות דלאחר טבילה טמאין ד] סתר מניינו והרי הוא כתחילתו דכתיב וספרה לה שבעת ימים והרי אין כאן ז' ימים ומדקתני בשמירת יום למפרע טומאה אלמא לא אמר מקצת יום ככולו וקשיא דר' יוסי אדר' יוסי ומשני למפרע מדרבנן אבל מן התורה טהורה: **הכי נמי מסתברא וכו'.** ודחי אימא לך טומאת התהום דזיבה התירו כלומר אימא לך שמטמאין למפרע מדאורייתא ופטורין לעשות פסח שני דהלכה למשה מסיני ה] דטומאה דמת הותרה לעושי פסח והאי תנא ס"ל דאפי' טומאת התהום דזיבה הותרה לעושי הפסח: **התהום.** פי' דבשעת שחיטה ישב על אבן אחת ולא נודע כלל שקבר תחתיו עד אחר שחיטה נודע לו שניטמא בקבר התהום וכן הכא לא ידע אדם בשעת שחיטה אם אחרי כן תראה ותסתור להיות טמאה וטומאת התהום [התירו] לעושי הפסח ונזיר: **ואף רבי אושעיא.** קאי אשיטיה דלמפרע דרבנן: **אבל הרואה זוב.** פי' [רש"י] בכילד צולין (פסחים ד' פא.) ו] לא ידעינן אהיכא קאי: **סותר את שלפניו כו'.** ספוריים שספר וצריך למנות ז' ימים אחרים: [א"ל ר"י לא נסתור אלא יומו] יחזור ויספור יום אחד והיינו בה במילתא דר' יוחנן אי סתר כולהו בעי למיסתר דכתיב וספרה לה ז' ימים לטהרתה שלא תהא טומאה מפסקת בינתים ז] בפרק כילד צולין גרס [אי קסבר למפרע הוא מטמא אפילו כולהו נסתור] ואי מכאן ולהבא הוא מטמא יומו נמי לא נסתור דהרי היא כראיה ראשונה של זיבה אחרת ואין בה אלא טומאת ערב ויטבול לערב ויטהר דקי"ל ראיה ראשונה של זב קרי בעלמא הוא: **ה"ק לא יסתור ולא יומו.** כלומר אפי' יומו לפי שכבר עלה לו מקצת היום ושלמו לו ספוריים שלו ויצא מכלל הזיבה: **א"ל.** פי' ר' אושעיא לר' יוחנן רבי יוסי סבר כוותך השתא מסיק דרבי אושעיא ס"ל אליבא דר' יוסי דמטמא למפרע היינו מדרבנן:

זבה

אבא שאול אומר כו'. מצות אבילות הנוהגת שלשה ימים הראשונים כיון שעשאם קודם הרגל בטל הימנו גזירת ז' לגמרי כך מצות ז' כיון שנעשו קודם הרגל שוב הרגל מבטל גזירת ל' לגמרי. גזירת ל' גלוח וכיבוס: **מ"ט דאבא שאול.** דאמר דיום ז' מבטלת גזירת ז' ול' והא לא שימר עדיין מיום ל' כלום קודם הרגל אפי' יום אחד דבשלמא לת"ק דאמר שמנה היינו משום דיום שמיני עולה למנין ל' אלא לאבא שאול מ"ט לאו משום דקסבר א) דיום שביעי עולה לכאן ולכאן למנין ז' ולמנין ל' וכמאן דעבר עליו יום אחד מגזירת ל' דמי ומש"ה מתבטלת: ב) **אלא באבילות** (ג) **דרבנן.** דעיקר אבילות אינו אלא יום אחד דכתיב (עמוס ח)[א] ואחריתה כיום מר אלא רבנן תקנו ז' דסמכו אקרא ג) כדכתיב (בראשית נ)[ב] ויעש לאביו אבל שבעת ימים אבל נזירות דאורייתא בחושבנא דיומי ד) דל' יום בעינן כדכתיב (במדבר ו)[ג] יהיה לא אמר דיום אחד עולה לכאן ולכאן: **ששחטו וזרקו עליה בשני שלה.** שכבר ראתה ביום שמיני (ג) ה) עד שלא ראתה ביום תשיעי שהיא שומרת כנגדו לידע אם תראה בג' ימים ג' ראיות ותהא זבה: **ואח"כ ראתה הרי זו אינה אוכלת.** בפסח דטמאה היא ואע"ג דאינה אוכלת פטורה מלעשות פסח שני דאכילת פסחים לא מיעכבא: **מ"ט דר' יוסי.** דפטורה מלעשות פסח שני לאו משום דקסבר מקצת היום ככולו דיום שני שהוא תשיעי ככולו דמי והויא לה טהורה בשעה ששחטו וזרקו עליה והכא נמי לימא דעולה לו לכאן ולכאן משום דמקצת היום ככולו: **דילמא.** האי דקאמר ר' יוסי דפטורה לאו משום דקסבר דמקצת היום ככולו אלא משום דקסבר דכשהיא רואה מכאן ולהבא היא מטמאה אבל למפרע לא ומשום הכי פטורה דבההיא שעתא דשחטו וזרקו עליה טהורה הואי ולהך דבתר ו) נטמאת לא חיישינן: **ומי סבר ר' יוסי.** דמכאן ולהבא היא מטמאה אבל למפרע לא(ז): **זב בעל שתי ראיות.** בין ביום אחד בין בשני ימים כדאמרי' התם (ב"ק דף כד.) תלה הכתוב את הזב בראיות דכתיב וזאת תהיה טומאתו בזובו ואת הזבה בימים דכתיב ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים מיעוט ימים שנים רבים ג': **בשביעי שלו.** שאין בין זב רואה שתים לרואה ג' אלא קרבן שבעל ג' מונה ז' ומביא קרבן ובעל ב' מונה ז' ואין מביא קרבן ח) להכי נקט בעל שתי ראיות ושומרת יום משום דלאו בני קרבן נינהו דבעל הנך דבני קרבן לא מצי למשחט עלייהו בשביעי משום דלא מצו אכלי פסח בערב דכפרת קרבן דבעו לאיתויי בשמיני מעכבת להו כדקי"ל (יבמות דף עד:) הביא כפרתו אוכל בקדשים (ד) ט) אלמא מיהא מדקתני מטמא משכב ומושב למפרע דלא הוי טעמא דר' יוסי משום דמכאן ולהבא הוא מטמא וטעמא משום דמקצת היום ככולו קא פטר מלעשות פסח שני דהס"ל ככל מידי דתלי במניינא דאמרי' ביה מקצת היום ככולו ומש"ה פטורין: **לעולם אימא לך דמכאן ולהבא הוא מטמא.** ולאו טעמא דר' יוסי משום דמקצת היום ככולו (ה) י) ודקאמר למפרע מטמא מדרבנן הוא דקאמר ומשום דלית בהו טומאה אלא מדרבנן פטורין מלעשות פסח שני: **דאי ס"ד מדאורייתא.** מטמאין למפרע אפי' אמרת מקצת היום ככולו אכתי אמאי פטורין והא איגלאי מילתא למפרע דבההוא שעתא דשחט ונזרק הדם טמאה מדאורייתא הואי: **לעולם אימא לך.** דטמאין למפרע מדאורייתא וכל היכא דתלי מילתא במניינא כגון בשתי נזירות שצריך למנות לזו ל' ולזו ל' הוי מקצת היום ככולו והכא אע"ג דמדאורייתא מטמא למפרע (ו) אמאי הקילו בה היינו טעמא דטומאה דתהום דזיבה התירו דכיון דבההיא שעתא דנשחט אכתי הוה קיימא טיפת דם במקור של אשה ולא כ) יצא לחוץ אהני בה מקצת היום ככולו דכמאן דנשחט עליה בשעת טהרה דמי ואית דמפרשי טומאת התהום בזיבה היינו דבשעת שחיטה וזריקה עדיין לא היתה יודעת אם תהא רואה בו ביום ואם לאו משום הכי קרי לה טומאת תהום דהויא טמאה למפרע בשעת שחיטה וזריקה ואיהי לא הות ידעה בההיא שעתא ודמי לעובר ברשות הרבים וטומאת התהום תחתיו: **ואף רבי אושעיא סבר.** דרבי יוסי לא אמר דמטמא למפרע אלא מדרבנן: ומהדר אהא דאמר לעיל מאי למפרע מדרבנן: **אי סתר.** דלמפרע טמאה כולהו לסתור דהא לא הוו להו שבעה נקיים כלל: **אלא אימא ולא לסתור אפילו יומו.** משום דמכאן ולהבא מטמאה ולמפרע הויא טהורה ממש: **ואמר ליה**(ז). רבי יוחנן

רבי

עין משפט נר מצוה

לח א ב מיי' פ"י מהלכות אבל הלכה ה סמג עשין דרבנן ב טוש"ע י"ד סי' שצט סעיף ג וטוש"ע א"ח סי' תקמח סעיף ח:

לט ג מיי' פ"ה מהל' משכב ומושב הל"ט:

מ ד מיי' פ"ו מהל' קרבן פסח הלכה ג:

מא ה מיי' פ"ג מהל' מחוסרי כפר' הל"א:

פניני רש"י

אע"פ שמטמאין משכב ומושב למפרע. משכבות ומושבות, שלאחר טבילתו טמאין שהרי סתר מניינו והרי הוא כתחלתו דכתיב (ויקרא טו) וספר לו שבעת ימים והרי אינן... (פסחים פא. ד"ה משכבות)

נוסחת הריב"ן

א) (דיום) ליתא בכ"י: ב) בכ"י כתוב כאן גליון: ג) דכתיב: ד) תליא מלתא דל': ה) ועד: ו) דבתר הכי: ז) ומשום הכי פטורה הס"ד: ח) בכ"י כתוב כאן גליון: ט) (אלמא) ליתא בכ"י: י) והאי דקאמר: כ) יצאת:

פי' הרא"ש

מ"ט דאבא שאול. דבשלמא מצות ג' מבטלת גזרת ז' משום דנהג מצות ג'. אלא מצות ז' אמאי מבטלת גזירת ל' הא אכתי לא נהג דין ל': משום דקסבר ז' עולה לכאן ולכאן תחלתו עולה למנין ז' וסופו עולה למנין ל'. הרי נהג דין ל' (ובכור"ש) דייקינן כיון דז' עולה לכאן ולכאן לא ימנה אלא כ"ט כדאמר הכא בנולד לו בן ביום ע' דמגלח ביום ק' (א)ולא משא מידי. ולי נראה דלא קשה דל' יום לגיהוץ ולתספורת אסמכוה אקרא במ"ק דיליף פרע פרע מנזיר. ואי אמרת דיום ז' עולה לב' ימים לא משכחת לה ל' לעולם: אבל בנזיר דאורייתא לא. ואע"ג דפרישית לעיל דרב לא בא לעקור נזיר' דאורייתא אלא לאוקומי אדאורייתא מ"מ נזי' יש לו עיקר מן התורה וראוי להחמיר בו יותר מבאבלות שאין לו עיקר מן התורה: הרי זו אינה אוכלת דטמאה היא. מ"ט דר' יוסי דכיון דראתה סותרת ואיגלאי מלתא דטמאה היתה בשעת שחיטת הפסח ואמאי פטורה מלעשות פסח שני: לאו משום דקסבר מקצת היום כולו. ומכאן ולהבא מטמא משעת ראיה ואילך ולא סתרה למפרע וחשוב יום ב' כב' ימים ותחלת היום עולה לה (לשיעור) [לשימור] וכשראתה אח"כ הוי ביום א': ומי סבר ר' יוסי. דמכאן ולהבא מטמא: אע"פ שמטמאין משכב ומושב למפרע וכו' אלמא קסבר למפרע הוא מטמא: מדרבנן. רבנן החמירו לסתור למפרע אבל מדאורייתא מכאן ולהבא הוא מטמא: לא דטומא' זיבה בתהום התירו. כלו' ה"נ מסתברא דקאמר ליתא דמצינא לדחויי דלעולם מדאוריי' מטמא למפרע ואפ"ה פטורה מלעשות פסח שני משום דבשעת שחיטת הפסח היה הדבר עומד בספק אם תראה ואמרי' בכיצד צולין דטומאת התהום התירו בפסח. כל טומאת ספק קרי ליה טומאת התהום כמו שהתהום מכוסה ואין אדם יודע מה יש בו. ומי' מסקי' התם דלא התירו טומאת התהום אלא למת בלבד וכך היא הלכה למשה מסיני: א"ל ר' יוחנן ולא לסתור אלא יומו. פי' יום הראיה. מתמה תלמודא אי סותר יומו ליסתור כולהון כדאיתא בנדה ואחר תטהר שלא תהא טומאה מפסקת ביניהם: ה"ק ולא לסתור ולא יומו. כלו' אף יומו לא ליסתור דס"ל מקצת היום ככולו ומכאן ולהבא הוא מטמא א"ל ר' אושעיה [ר"י] סבר כוותיך:

א) נ"ל ולא מתרך מידי.

מסורת הש"ס

גמ' א) פסחים פ: ב) [לעיל ה: ושם נסמן] ג) פסחים פא. ד) נ"א דאמר ר"א אבל תוס' ה) נ"א לא מאתמול ו) שייך לדף טז.

הגהות הב"ח

(א) גמ' דתניא ר' אושעיא אומר זב הרואה בשביעי שלו כצ"ל: (ב) רש"י ד"ה אלא באבילות ז' דרבנן וכו' אלא דרבנן תקנו וכו' דחושבנא דיומי ל' יום וכו' לא אמרינן דיום: (ג) ד"ה ששחטו וכו' ועד שלא וכו' ותהא זבה שחטו הפסח וזרקו עליה ואח"כ ראתה הרי זו כצ"ל והד"א: (ד) ד"ה בשביעי שלו וכו' אוכל בקדשים אלא מיהא וכו' ולהבא הוא מטמא אלא טעמא דמקצת: (ה) ד"ה לעולם וכו' דמקצת היום ככולו והא דקאמר דלמפרע הוא מטמא מדרבנן: (ו) ד"ה לעולם וכו' מטמא למפרע הקילו בה והיינו טעמא כצ"ל ותיבת אמאי נמחק: (ז) ד"ה ואמר ליה לר' יוחנן ר' יוסי קאי כוותיך הס"ד:

הגהות הגר"א

[א] גמ' מקצת היום ככולו ומכאן ולהבא כו' כצ"ל (ושבינתיים ל"ג וכמ"ש התוס'):

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תוס' ד"ה אבא שאול אומר וכו' דמצריך ח' כאן הס"ד ואח"כ מה"ד לאו משום וכו' אע"פ שעומד באמצע אבילות מבטלות כצ"ל: ב] ד"ה ששחטו וזרקו עליה בשני וכו' שהיא נטמאה. כאן הס"ד ואח"כ מה"ד ופטורה וכו' טהורה היתה כאן הס"ד ואח"כ מה"ד מ"ט דר"י וכו' ומכאן ולהבא היא מטמאה והוי מקצת יום שימור דאתמול כצ"ל א"מ: ג] ד"ה זב בעל שתי ראיות. דאילו בעל שלשה לא חזי למיכל לאחר דראה שלישית. מלות לאחר דראה שלישית נמחקו וצ"ב לאורתא בקדשים כצ"ל א"מ: ד] ד"ה אע"פ וכו' דלאחר טבילה טמאין וסתר כצ"ל: ה] ד"ה ה"נ מסתברא וכו' דהלכה למשה מסיני דטומאת התהום כצ"ל: ו] ד"ה אבל הרואה זוב וכו' לא ידענא. נ"ב עיין א"מ: ז] ד"ה א"ל ר"י וכו' טומאה מפסקת בינתיים כאן הס"ד ואח"כ מה"ד בפ' כילד צולין וכו':

תורה אור

רש"י א] וְהָפַכְתִּי חַגֵּיכֶם לְאֵבֶל וְכָל שִׁירֵיכֶם לְקִינָה וְהַעֲלֵיתִי עַל כָּל מָתְנַיִם שָׂק וְעַל כָּל רֹאשׁ קָרְחָה וְשַׂמְתִּיהָ כְּאֵבֶל יָחִיד וְאַחֲרִיתָהּ כְּיוֹם מָר: (עמוס ח, י)

ב] וַיָּבֹאוּ עַד גֹּרֶן הָאָטָד אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן וַיִּסְפְּדוּ שָׁם מִסְפֵּד גָּדוֹל וְכָבֵד מְאֹד וַיַּעַשׂ לְאָבִיו אֵבֶל שִׁבְעַת יָמִים: (בראשית נ, י)

ג] כָּל יְמֵי נֶדֶר נִזְרוֹ תַּעַר לֹא יַעֲבֹר עַל רֹאשׁוֹ עַד מְלֹאת הַיָּמִם אֲשֶׁר יַזִּיר לַיי קָדֹשׁ יִהְיֶה גַּדֵּל פֶּרַע שְׂעַר רֹאשׁוֹ: (במדבר ו, ה)

לשון חכמים ◆ **תהום** - טומאת ספק (רא"ש):

The highlighted sections of תוספות are the parts that are **not** a פירוש.